

עומקא דפרשה

הקב"ה לחברותא או שיעור
קובעי עיתים

חלוקת לחם הפנים

שער הציון

מתנו"כ באונן

קנין מכירי כהונה

הפרשת מתנות כהונה

שואל כענין

חילוק מתנו"כ ממעש"ד

נתינה לאשת כהן

פר' קרח - בענין מתנות כהונה

בס"ד ערש"ק ל' סיון תש"ע

חלות הקדושה בהפרשת מתנ"כ

הגאון רבי ישראל אליהו ויינטרויב זצ"ל

איהו אקדיש לה במעשיו, דהרי ס"ל לר' יודה דתרומת קטן מהני אע"פ דכח של חלות אין לקטן ובלא הגיע לעונת נדרים עסקינן עיין ריש תרומות בר"ש ובירושלמי שרק דבע"כ דשם שאני לדידיה דהרי ליכא אמירתו לגבוה ג"כ והאם נימא דליכא בהו דין מת"כ. אע"כ שיטת ר' יודה היא דבתרומה מלבד ההתבררות הנגמר ע"י קביעת שם ליכא תפיסת אדם בו. אבל לדידן דיש דין אמירתו י"ל דיש בו גם התפסת קדושה. ועוד מכיון דלהרמב"ן מחולקים המה כמו שנתבאר לעיל בע"כ דהוא מתפיסו. עוד יל"ע דכיון דתרומה הוא איסור חפצא דהרי איסור קדושה הוא ועיין ריטב"א קידושין נד. מהו בטבל, האם נאמר להרא"ש דהוא איסור חפצא ג"כ אע"פ שאין בו קדושה בפועל אור"ד דעכשיו נחשב לאיסור גברא. ונראה לבאר דברי האב"ן עפ"י דרש"י בברכות דף מז: (ד"ה האי) שכתב דהא דבהקדומו בכרי ל"א דנפקע התרו"ג משום דכבר חל עליו רשותא דכהן, ועיין ביצה (דף יג: ד"ה האי) בדבריו ואינו מובן למה לא פי' שכבר הוטבל וחל בו איסור טבל של תרו"ג. ונראה מוכרח מזה דידו דין הפרשה הוא, דע"י חלות דין מת"כ בחלק המופרש ע"י נעשה השאר שיריים ונפטר ובחלק הכהן נעשה דין קדושת תרומה להפריש, מאכילת זו. ולפי' אי בדין מת"כ היה נפקע זכותא דכהן ע"י הקדמה בשבלין דהרי עכשיו לאו ראשית הוא עיין רש"י שם (ע"א ד"ה שהקדומו), אזי לא היה טבול ג"כ. ומזה מוכח דאי היה נפקע דין הפרשה של מת"כ היה נפקע הדין טבל, ועיין תוס' בכורות דף יב: ופסחים דף לג. בתוס' (ד"ה תתן) דאי לא היה לו שעה"כ לנתינה אין בו חלות דין תרומה, ולפי"ד היה נפקע דין טבל ג"כ בזה, ועיין בגהש"ס שם ואכמ"ל. עכ"פ מבואר דכיון דזהו יסוד הפרשה א"כ כשנגמר הנדר תו ה"ל כאכילה כולה ומבואר דברי האב"ן. וא"כ לפי"ד נמצא דיסוד הפרשה הוא בדין אמירתו לגבוה כמסירתו להדיט דהוא גם בתרומה עיין רשב"א קידושין (דף סג. ד"ה כגון. ותוס' יבמות צג. ד"ה קנויה).

(מכת"י שעומד לצאת לאור בעז"ה)

בדברי הרא"ש נדרים דף יב. דאיסור תרומה אינו דבר הנדור משום דמקודם היה אסור והוא רק התיר השיריים, פי' דטבל אסור משום דהתרומה העומד ליתרם ממנו אסורו, וכפי' זה נחשב בו תרומה בתערובות עכשיו ועיין ר"ן נדרים דף פד: אבל זה נראה פשוט דחלות הקדושה הוא ע"י הפרשתו ובירורו חלק התרומה. ומ"מ לענין נדרים ל"מ להתפס בו משום דצריך להתפס באיסורי החפץ. והאיסורים לא חידש הוא כלל. וממילא כל עוד שהחפץ קיים יש על מה לשאול. ועפ"יז אינו מובן לי דברי האב"ן (ביו"ד ח"ב הל' נדרים ס"ה) דהא דל"מ שאלה באתא ליד כהן הוא משום דלעולם יש להקשות דמכיון דאסור מקודם הא לא חידש כלום ואיך מהני שאלה ות"י דחידש מצות נתינה בהפרשתו, ובאתא ליד כהן כבר כלה המצוה, עיי"ש. והא מ"מ הקדושה שחידש נוגע הוא לדברים אחרים לחיוב חמש ואשם. ולהאב"ן צ"ל דרק טבל נתמעט ממנו, היינו מצב התרומה כשהיא מטובלת, אבל מהרמה ואילך לא חידש הוא זה, והם באים כתוצאת האיסור. וכ"נ קצת מתו"כ אמור סוף פ"ו דמשעת הרמה חייב מגה"כ הא לא"ה היה מקודם וא"כ נמצא דהוא לא חידש זה. אמנם יעויין במלחמות ב"ק דף קיד דנסתפק אם אפשר לחלק מה שנעשה מת"כ מהקדושה, דגזלן שתרם נימא בו אמירתו לגבוה. להיעשות ממון כהנים אבל קדושה לא יתפס בו. וא"כ לדבריו לא התפסה גורם לדין מת"כ רק אמירתו לגבוה גורם זה. וא"כ י"ל דמה שהוא חידש כאן היה זה. וה"ז כמו בצדקה דיש בו רק אמירתו לעניים ומ"מ בכלל שאלה הוא דהרי אין בו שום איסורים בהחפץ. רק דאינו דמיון דהתם שואל יכול הנדר המחייבו בבל תאחר ובל יחל, וא"כ כל זמן דלא בא ליד עניים יכול לשאול. משא"כ אחר שבא לידם אה"נ דליכא על דמה לא לשאול. ובדאי דין זה דאמירתו לגבוה וכו' הוא חידוש של נדרים דבהם דוקא יש כח כזה לדיבור (ואין הכונה דצריך להיות עמם ביחד הבל יחל, וראיה מב"נ דיש בו זה כמ"ש האבני מילואים ס"ב ד"ה ולע"ד).

וקצת נראה עוד ד"ל דהקדושה באה ע"י הברירה אבל לא

שואל כענין

הרב מנחם כהן

- מבואר בגמ' שיש איסור לכהן לסייע בבית הגרנות על דעת שעבור כן ינתן לו המתנות כהונה ע' קידושין ו: שע"כ אסור לקבל תרומה ע"מ להחזיר. ובשו"ע יו"ד ס' ש"ה נפסק כן גבי פדה"ב. ובבאור הגר"א שם ציין ששיטת רש"י והרמב"ם שאיסור זה לא נאמר רק גבי תרומה.
 - ורבים וגדולים ובכללם רבינו החזו"א מעשרות ח' ה' נקטו שכונת הגאון שאיסור מסייע נאמר רק בתרומה. וצ"ע שבגמ' בכורות ח. מבואר שגם בנתינת בכורות לכהן יש איסור מסייע.
 - כתבו התוס' זבחים עה: שהדין למשחה הוא דין שנתחדש באכילת מתנות כהונה ורק בהם נוהג דין זה.
 - ומקשים מהא דמבואר בגמ' זבחים כח. שאיכא למשחה באכילת שלמים שנאכלים ע"י הבעלים, והרי אין זה מתנות כהונה. ולתוס' דין למשחה הוא דין המתנות.
 - כתב הרשב"א בת' יח. שאין מברכים על נתינת מתנות כהונה ולפי שהם מתנות הי"ת לכהנים. ואין הם נתינת ישראל. ואכתי נצרך להבין וכי אי ישראל מקיים מצוה בנתינתו לכהן. וכל המקיים מצוה יש לו לברך ברכת המצות.
 - יש לברר אי כדי לקיים מצות נתינת מתנות כהונה, נצרך שיזכה זכות ממון לכהן או די שיעמיד את המתנות לשימוש הכהן וכגון שיתן
- לאכול לבהמת כהן וכדו', ורבו מש"ס הראיות שדי להעמיד לשימוש הכהן (ע' יד אפרים יו"ד ס' ס"א ס"ח).
- וא"כ יש לעורר בסוגיא שעסקו בה הרבה בני הישיבות, דבגמ' גיטין ל גבי מלוה מעות לכהן, דנה הגמ' כיצד מקיים ישראל מצות נתינה לכהן ע"ש רש"י ותו"י"ד. ויש לדון דבזה שלוקח את המתנות כהונה כפרעון לחוב. נמצא שיש לכהן שימוש שנפרע חובו מקים בזה ישראל מצות נתינה.
 - כתבו התוס' בכורות כז. שדין למשחה לא אשכחן גבי תרומה רק באכילת בשר, וידוע לתמוה מגמ' סוטה טו. שמביא קרא דלמשחה באכילת מנחות.
 - בגליון מהרש"א רפ"ב דקידושין הביא מספר אש דת שאין אפשרות להחיל תרומה במשחה [ובאמת כן הוא שיטת רש"י בבכורות להבנת התוס' בשיטתו]. וצ"ת לפרנס המשנה בתרומות שאלם יכול לתרום ולכתחילה לא יתרום בגלל הברכה.
 - כתב המשך חכמה ונתתם תרומת ה' לאהרן הכהן. דכל מתנות כהונה הוא זכות אהרן וזוכה בקבר ומתורת נחלה ממשמשת לבניו עד סוף כל הדורות, ולכן שייך ליתן גם לקטנים ושוטים עיי"ש.
 - ופשוט שכל דבריו הם רק במתנות כהונה. ונמצא שמעשר ראשון הניתן ללוי א"א ליתן לקטנים וטעון בדיקה.

זכות ועילוי לנשמה בהדפסת "עומקא דפרשה" כדברי החפץ חיים:

יתנדב עבורו... ויכתוב עליו את שמו ובכל עת שילמדו בו יהיה לנחת רוח לנשמת הנפטר.

לתרומות והנצחות 054-8463121

הרב צבי רותן

יש לדון בבת ישראל שנישאת לכהן האם שייך לתת לה מתנות כהונה ומקיימים מצות נתינה. ונפק"מ באופן שמת בעלה ויש לה זרע דדינה שממשיכה לאכול בתרומה משום דילוד מאכיל ובה"ג יש לדון האם מקיימים בזה מצות נתינה ולכאורה מצינו בגמ' ביבמות דף ק' דקתני חולקין תרומה לעבד ואשה ומוכח שנותנים לאשה תרומה, ונראה דאין ראייה מהתם שמדובר שאוכלת מכח בעלה וכדמוכח התם שהביאו אף עבד שחולקין לו תרומה אף שעבד אין קדושה וכדהאריך בקובץ הערות סימן מז דעבד אוכל מדין קנין כספו, אבל באשת כהן אוכלת בפני עצמה עיי"ש וכן מצינו בגמ' בחולין דרב כהנא אכל בשביל אשתו אף שהיה ישראל אך אין ראייה מרב כהנא כיון שאכל מכח אשתו שהיתה בת כהן וודאי שמה שנתנו לו נחשב שנתנו לה. ובדרך אמונה בפ"ו מתרומות סק"ו כתב שבת ישראל שנישאת לכהן יש בה מצות נתינה, וכתב בשעה"צ סק"לא שחשיב כנתינה לבעלה ומדמה זאת לבהמת כהן שאפשר לתת לה תרומה ומקיימים בה מצות נתינה כדאמרינן בפ"ט מתרומות ה"ט. אולם לכאורה יש להוכיח דיש מצות נתינה בבת ישראל שנישאת לכהן מצד עצמה, דתנן בפ"ו מתרומות משנה ב' בת ישראל שאכלה תרומה ונשאת לכהן אם תרומה שלא זכה בה כהן אכלה משלמת קרן וחומש לעצמה, אם תרומה שזכה בה כהן אכלה משלמת קרן לבעלים וחומש לעצמה, וכתב הר"ש דמשלמת לעצמה ומשום שנעשית כהנת בנישואיה, ולכאורה מהא דיכולה לשלם קרן וחומש לעצמה והרי בתשלומי תרומה צריך נתינה ולא חל בהפרשה וכדמוכח בירושלמי (הביאה הר"ש בריש פרק ו' דתרומות) תשלומי תרומה מאימתי נעשה דינו כתרומה גמורה לחייב זר האוכלה קרן וחומש רבי אומר מתנתו מקדשתו לחייב עליה קרן וחומש ואין הפרשתו מקדשתו ור"א בר ר' שמעון אמר אף הפרשתו מקדשתו לחייב עליה קרן וחומש, וא"כ לא מיבעיא אם אין מושג של נתינה לעצמו אלא אפי' אם יש נתינה לעצמו וזה תלוי בחקירת האפיקי ים ח"ב סימן יב' האם כהנמחויב בנתינה ונותן לעצמו או שאינו מחויב אלא בהפרשה מ"מ הכא אין שייך בתשלומי קרן וחומש שתשלם לעצמה אם בה עצמה אין מצות נתינה דהרי הנתינה עצמה היא המצוה ובפועל אין נתינה אלא מוכח שבבת ישראל שנישאת לכהן יש בה נתינה בפני עצמה ועיין. ואף שיש להעיר על דברינו מדברי התוס' בכתובות דף ל' בד"ה זר שאכל תרומה שכתבו שהכפרה תלויה בהפרשה והנתינה הוא רק דין ממוני ולכן בספק צריך להפריש ואין צריך ליתן לכהן ולכאורה הרי בקרן וחומש יש דין נתינה הקשה כן הרש"ש שם מדברי הירושלמי ותיירץ שבמקום שאין צריך נתינה בפועל לכו"ע הפרשה מקדשתו ובמקום שיש נתינה אז חל בנתינה.

הרב יהודה בוים

ואני הנה נתתי לכם את משמרת תרומתי וגו' ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר ישראל לנחלה וגו'
מצאנו בלשונות הפסוקים כמה חילוקים בין מתנות כהונה למעשר ראשון הניתן ללוים, והם תלויים ומשלימים זה את זה.
א. לשונות הפסוקים במתנו"כ הם, תרומת ה', משמרת תרומתי, אשר ישיבו לו, ראשיתם אשר יתנו לה', אשר יביאו לה', ואילו אצל מעש"ר אין את הלשון "מעשר ה" כלל.
 ואף שבפסוק "כי את מעשר בני אשר ירימו לה' תרומה" כן מצאנו שהמעשר קרוי תרומה לה', כבר נתפרש בזה בספרי [והביאו רש"י כאן] "הכתוב קראו תרומה עד שיפריש ממנו תרומת מעשר", והיינו שהירימו לה' הולך רק על חלק התרומה שבתוך המעשר.
 ומבואר שבמתנות כהונה הנתינה היא לגבוה והכהנים מקבלים את חלקם מן הגבוה (משולחן גבוה קא זכו), ואילו במעשר הנתינה היא מבני"א אל הלוים (ועמש"כ בזה ח"א בספר נר לאחד ללמוד זאת מדברי הרמב"ם).
ב. במתנו"כ ה' נותן את "חלקו" לכהנים באשר הם משרתיו, ואילו את המעשר נותנים בני ישראל ללוים בתורת שכירות, ומה"ט אין בזה קדושה, וכמש"כ בפסוק אצל המעשר "ואכלתם אותו בכל מקום כי שכר הוא לכם חלף עבדתכם".
ג. אצל הלוים כתוב שהמעשר הוא "נחלתם" של הלוים בתוך בני ישראל וזה הטעם שאין להם חלק בארץ וכמו שכתוב "כי את מעשר בני וגו' נתתי ללוים לנחלה על כן אמרתי להם בתוך בני לא ינחלו נחלה", ואילו אצל הכהנים ה' הוא נחלתם וכמו שכתוב "בארצם לא נתחל וחלק לא יהיה לך בתוכם" אני נחלתך וחלקך בתוך בני ישראל".
 ולפ"ז יש לבאר למה רק הלוים נתייבבו לתת חלק מתוך המעשר לכהנים ואילו הכהנים לא נותנים מחלקם כלום, כי המעשר שהוא נחלה להם לכן מוטל עליהם לתת מתוך נחלתם חלק לגבוה אבל מתנו"כ אינם נחלה אלא מתנה, ובאמת הדבר מפורש בפסוק "כי תקחו מאת בני" את המעשר אשר נתתי לכם מאתם "בנחלתכם" והרמתם ממנו תרומת ה' וגו'.
ד. ויש להוסיף דהנה באיל המלואים שממנו הביאו דם למשיחת אהרן ובניו ובו נתמלאו בעבודה נצטוו להניף ולהרים חזה ושוק עם החלבים, ומפורש בקראי (יעו"ב בפרשת צו ז' ל"ד בפרשת השלמים ובפרשת שמיני י' ט"ו) ויותר מפורש בפרשת תצוה כ"ט י"ז ובפרש"י שם) שעי' הרמת החזה והשוק נתקדשו החזה ושוק לדורות לינתן לכהנים, ולכאורה קשה שהרי החזה ושוק של איל המלואים נשתנה דינם משלמים של דורות שהרי רק את החזה קיבל משה [שהוא היה אז הכהן] למנה ואילו השוק נקטר עם החלבים על המזבח, וא"כ צ"ע היאך נתקדשו בזה לדורות להינתן לכהנים.
 אכן לפי האמור שמתנו"כ ניתנים לה' וממנו לכהנים הרי העיקר הוא מה שהניפו וקידשו את החזה ושוק דמילואים לעשותם קרבן לה' ובה נתקדשו לדורות להיות קרבן לה' (וכלשו"ן הקרא בפרשת שלמים בצו "יביא את קרבנו לה' מזבח שלמיו"), ואח"כ יבוא הציווי שלדורות שניהם יהיו לכהנים.

חלוקת לחם הפנים

הרב משה הסגל

מתחלקות בין המשמרות, ואילו לר"י ב' חלות נוטלת הנכנסת ופשו להו' חלות, כה"ג נוטל ד', בציר חדא מפלגא, ופשו להו' חלות לחלוקה בין שתי המשמרות, וכן לשבת הבאה. נמצא דאליבא דר"י פחת חלקו של הכה"ג, ויש יותר חלות לחלוקה בין ב' המשמרות.
 ולפ"ז מצאנו שיש נפק"מ, ויתרון למשמרות, לחלוקה אליבא דר"י. אכן אין בזה יתרון של משמרה על חברתה, מ"מ יש למשמרה סיבה להעדיף חלוקה כר"י, ולא נימא דל בדל. ואף אי נימא, דהגמ' לא רצתה להביא נפק"מ, שיש בה חסרון לכה"ג, לא משמע כן מהגמ', דהא קושית הגמ' היא על המשמרה, מה יתרון לה בחלוקה זו, והרי יש לה יתרון כנ"ל, אף שבא על חשבון החסרון של הכה"ג.
 ושאלתי: שאלה זו את הגאון ר' דב לנדוי שליט"א ראש ישיבת סלבודקה, וכן את הגר"ח ק שליט"א, והשיבוני בסגנון אחד, דלא שכיח שיבוא הכה"ג לחלוק ולקחת חלקו בלחם הפנים, ולכן מסתבר דלא הוי האי טעמא סיבה לחלוקה אליבא דר"י.

איתא בחולין קל"ג: כ"ד מתנות כהונה י' במקדש ד' בירושלים וי' במדינה. רמז לחלוקה זו של המתנות איתא, בדברי אברהם אבינו למלכי צדק מלך שלם שהיה כהן, ואמר לו אע"ה, הרימותי ידי לה'. ורש"י פירש לשון שבועה, אכן ברמז, אפשר לומר שמה שכתוב שנתן לו מעשר מכל, שהיה כהן, כדפירש"י מפרש בפס' זה שהוא תרומה לכהן, והוא לשון הרימותי, ראה פיה"מ להרמב"ם ריש תרומות, ובאיזה אופן, יד"י, ד', י', כנ"ל בחולין.

הפרשה והנתינה

דעת הבה"ג דהפרשת המתנות מצוה בפנ"ע והנתינה לכהן מצוה בפנ"ע, והרמב"ם (בשורש י"ב) השיג עליו וכ' דהפרשה והנתינה מצוה אחת. ודעת הרס"ג מ"ע סה דעיקר המצוה היא בנתינה. [ועי' בבאור הר"פ שם מ"ש בד' הבה"ג]. וכ"מ קצת בתוס' ב"ב פא: סד"ה אלא, עי"ש. עי' תשו' הר"י קורקוס (בהל' בכורים פ"ט הי"ט, ומקורו באבק"ר טז) שהאריך דהנתינה לכהן מעכבת, ולא מהני מחילתו ואפי' אם לוקח פרוטה ל"מ, ומה דמהני במכירי כהונה הוא משום דחשיב דאתו לידיה. בחולין קלד: אמר ריב"ל לגבי חלב שעל הקיבה דהכהנים נהגו בו עין יפה להניחו לבעלים, ופירש"י שמדאורייתא הוא של הכהנים אלא שנהגו שלא ליטלו מהבעלים. ועי' חזו"א (יו"ד ז,ז) שהק' מאי מהני שהכהנים מוחלים, והרי צריך לקיים מצות נתינה. ועי"ע מ"ש בדרך אמונה (ט,יט בביה"ל ד"ה וכבר).

נתינת מתנו"כ לאשה

כ' הרמב"ם (א,יא) הנה למדת שהמתנות שניתנין לנקבות זכורים, חמש מתנות, תרומה ותרומת מעשר וחלה ומתנות בהמה וראשית הגז. [אבל תרו"מ וחרמים כ' בערוה"ש (יו"ד סא,ג) דאין יוצאים בנתינה לכהנת]. ועי' רש"י (קלא סע"ב ד"ה לכהנת) דהיינו אפילו לבת כהן אשת ישראל. וכ"כ הר"מ (ט,כ). והחת"ס (שו"ת יו"ד שא) הק' איך מותר, והרי גוזל את השבט כיון שקנין האשה הוא רק בגוף, אבל הפירות לבעל, וא"כ לא קיבל השבט את כל השווי של המתנה, אא"כ יתן לאשה ע"מ שאין לבעלה רשות. [ועי"ש שכ' דהוא נוהג לתת הזרוע ולחיים לגיסו שהוא בעל כהנת]. ומדין זה שאפשר לתת לישראל בשביל אשתו הכהנת למד הרשב"א (הביאו הר"ב סא,ח) דכ"ש שההבעל פטור מהמתנות. וכ"פ הטוש"ע שם. וביאר רעק"א (תשו' רג) הק"ו, דאין זה מצד שאם נותנים לו ודאי שהוא פטור, שהרי אף לגבי כהנים בעינין קרא (בחולין קלב) כדי לפוטרו. אלא הענין הוא דכיון שאחרים נותנים לו אע"פ שאינו כהן, ע"כ דמהני כיון דניחא לה והיא נותנת לו, וא"כ ק"ו שהוא עצמו פטור מלתת [ולא גרע ממכירי כהונה].

ועי' חת"ס חולין קלג. (ד"ה רב כהנא) שהק' [על הרשב"א] מה הק"ו שהוא פטור, דבשלמא כשאחרים נותנים לו והוא זוכה לאשתו, קיימו הבעלים מצות נתינה. אבל כשהוא שוחט ולא הוציא מתח"י וידו כידה, היאך יוצא יד"ח מצות נתינה. ויישב בדוחק דעשו שאינו זוכה כזוכה וה"ז כאילו נותן לה ובזה אין ידו כידה, עי"ש.

ועי' בפרישה (יד) בשם המהרש"ל דהפטור הוא אפי' כשאינו נותן לאשתו, ויכול לאכול או לתת לאחרים בלי רשותה. ועי' דרישה (ב) דאפי' א"צ הפרשה.

עי' בתשו' ר"ש סלאנט (ח"א מה) שהובאו כמה מהוראותיו לגבי נתינת מעשר ומתנו"כ לבת לוי ולבת כהן הנשואות לישראל. ובכה"ג אם יכול הבעל לתת לאשתו. בפדיון הבן, דעת התוס' בפסחים (מט:) ובקידושין (ח). שנותנים לכהנת. אך הרמב"ם (פ"א ה"י) כ' דניתן רק לזכרי כהונה, וכ"ד הרשב"א (ח"א תתלו) והרא"ש (בכורות סוף הל' פדיון הבן) ושאר'. כ' השעה"מ (אישות הו, עפ"י רש"י, דישאל שקידש כהנת בזרוע ולחיים מקודשת, אבל בתרומה אינה מקודשת [למ"ד טוה"נ א"מ], שהרי בקידושין אלו נאסרה לאכול בתרומה. ועי' בהעמק שאלה (קלב סוס"ק טז) שדן בדבריו.

נתינה לקטן

הפרי חדש (מים חיים ד') כ' שאפשר לתת מתנות כהונה לכהן קטן, כיון דדעת אחרת מקנה. וכ"כ המהר"ט אלגזי (בכורות פ"ח פ) בשם הכהנה"ג שכהן קטן פודה, ושכן עשו מעשה.

והקצוה"ח (רמגד) הביא את הפרי"ח [לגבי פדיון הבן], וחלק עליו דכיון דטוה"נ אינו ממון אין הבעלים מקנה א"ז לכהן, וא"כ במתנו"כ לא שייך דעת אחרת מקנה. מלבד בפדיוה"ב שאפשר לתת לקטן כיון שאינו תלוי בדנין הפרשה, אלא הוא ממון גמור של הפודה. [ועי' בנתינה"מ שם (ח) דגם בפדיוה"ב א"א].

אכן ביבמות צ"ט: איתא דמשגרין לקטן תרומה, ולכן מסיק בקצוה"ח שם דמתנו"כ הם כעין שכירות לכהנים שהרי ניתנו חלף עבודתם, וממילא גם קטן זוכה בזה. וביד אפרים (יו"ד סא) הק' דהפס' "חלף עבודתכם" (יחכא) לא נאמר על הכהנים אלא על הלויים, וציינו בזה לאו"ז בסוף הל' תפילה (קיג) דנקט דחלף עבודתכם נאמר אף על הכהנים. [עי"ש שהקב"ה קבע להם שכר על עבודתם שלא ימשכו ידיהם ונמצאת העבודה בטילה].

ועי' עונג יו"ט (צט) דרק תרו"מ נותנין לקטן. ובערוה"ש (סא,לז) נקט לדינא שנותנים זרוע ולחיים לקטן, דא"צ בזה הקנאה כיון שהתורה זיכתה להם. [ומ"ש "ונתן לכהן" אינו בתורת הקנאה אלא מצות נתינה]. אבל בשאר מתנו"כ כ' (שה"ב) דכל המתנות דכתיבי בפ' קרח [כולל פדיוה"ב] נא' בהם איש חולק ואין קטן חולק (מנחות

(עג).

אכילת מתנו"כ - "למשחה"

כתיב בפר' (יחח) "לך נתתם למשחה", ואי' בחולין קלב: מתנו"כ אין נאכלות אלא צלי ואין נאכלות אלא בחדל דאמר קרא למשחה, לגדולה כדרך שהמלכים אוכלים. ובמשנה זבחים פ"י (ז) רש"ין הכהנים לאוכלין צלויין שלוקין מבושלין... ובגמ' (צא) מדכתיב למשחה. וכ' תוס' בחולין דהדין כמו שטוב לו ונהנה יותר מצי אכיל, רק שאדם שטוב לו צלי כמבושל יאכל צלי שהוא דרך גדולה יותר. ועי' סוטה טו. רש"ין ליתן לתוכו [לקומץ] יין ושמן ודבש, דאמר קרא למשחה וכו'.

ועי' כרו"פ (סא,יד) דלכא' הוא מדרבנן וקרא אסמכתא, אך הוכיח מתוס' בבכורות שהוא מדאורייתא. ועי' כת"ס או"ח צו (ד"ה שבתי) דפשיטא ליה דלמשחה מעכב.

בגדרי אכילה של גדולה, עי' רש"י פסחים פו. (ד"ה אין) דחובת הקרבנות להאכל על השובע מדין למשחה. [ובתוס' שם ע. משמע דפליגי, עי' מצפ"א]. וברש"י יומא יד. דאונן אינו אוכל בקדשים משום דבעינין שמחה וגדולה דכתיב למשחה. ובתוס' יומא כה. דצריך לאכול מיושב מדין למשחה. ובשו"ת מהר"י ברונא (קכב) כ' דמצא בתוס' שבפדיון הבן הכהן ישב בדרך חשיבות לקבל מתנת כהונה, שנאמר למשחה בהם. ועוד שם (בס"י קסא) בשם מהר"י "כשיתן ישראל כבוד [בהמה] לכהן, לא יתנו לו להכעיס, אלא לכבודו דרך גדולה שנאמר למשחה בהם כדרך המלכים". [ומבואר דלמשחה הוא דין גם בקבלת מתנו"כ]. ועי' כת"ס שם דמשום למשחה אין יוצאים יד"ח אכילת קדשים שלא כדרך הנאתן.

ובשו"ת נשמת חיים (לר"ח ברלין, ענינים לג-לד) ביאר דהם ב' ענינים בדנין למשחה, לאכול כפי שערב לו (זבחים צ): ולאכול דרך גדולה (חולין קלב). ועי' רמב"ן פפר' (יחז,ז) דאכילה זו היא סימן שעבודת הכהנים אינה עבודת שעבוד כעבודת המלכים, אלא עבודת מתנה גדולה לכבוד ולתפארת. וכ"ז הוא דין באכילת כהנים ולא דין במתנות, שהרי ישראל שקנה מהכהן זרוע ולחיים, א"צ לאוכלם בצלי וחדל, כמבואר ברש"י בכורות כז. (ד"ה אבל). ועי' רדב"ז (ט,כב) שהוכיח כן מדנותן לכלבים (רמב"ם שם ה"ט). אכן עי' יש"ש חולין (פ"י יא) דמבואר שאינו דין בכהנים. ועי' רשב"ם פסחים קיט: (ד"ה כגון) דמשמע דאיכא דין למשחה אף באכילת ישראל בקרבנות.

למשחה בתרו"מ

הפס' למשחה איירי בק"ק, ובפשטות ילפי' מינה לכל מתנו"כ שהרי נא' בגמ' שם לגבי זרוע ולחיים. ועי' ברש"י שם, לך נתתם למשחה, כל מתנות שנתתי לך בכהונתך, נתתי לך לגדולה. עכ"ל.

אך התוס' בבכורות כז. (ד"ה ואתי) כ' וגבי תרומה לא מצינו שיצריך בשום אכילה בגדולה, דשמא לא שייך גדולה אלא בבשר, עכ"ל. והק' בעמק הנצי"ב מהגמ' בסוטה טו. דמבואר דגם בפת שייך למשחה. והביא דכן משמע עירוש' תרומות פ"ה ה"א. והיא דעת התוס' בזבחים עה: (ד"ה שביעית) דבלחם תרומה שייך למשחה. ועי' רש"י יומא יד. (הובא לעיל) דאונן אינו אוכל בקדשים משום למשחה. ומוכח דס"ל דהוא דין דוקא בבשר, שהרי אונן אוכל בתרומה (ביכורים פ"ב מ"מ). [כ"כ בנשמת חיים שם, אך צ"ע דבשלמא בצורת הכנת האוכל י"ל דדוקא בבשר כמ"ש התוס', אבל אי איכא דין שמחה בעצם האכילה, הא אינו שייך לסוג המאכל].

ובשו"ת צנפת פענח (וורשא רל) הכריע בזה דבקדשים אין נ"מ בין פת לבשר כיון שאסור לאונן, ובעינין למשחה. אבל תרומה שמתרת לאונן, בזה כ' התוס' דדין למשחה רק בבשר. עי"ש.

הכלי חמדה (בהעלתך דא) הביא בשם החלקת יואב שגם בתרומה יש דין למשחה. דאל"כ ייאסר לאפות פת של תרומה עם מים, שהרי מכשירה ואסור מדאורייתא לגרום טומאה לתרומה, (סוכה לה: וכה"ק הרש"ש שם). ועי' דההיתר משום שצריך לאפותה חמץ מדין למשחה.

ברית מלח

כתיב (יח,יט) "נתתי לך... לחק עולם ברית מלח היא". ואי' בחולין קלג: כ"ד מתנ"כ הן וכולן ניתנו לאהרן ולבניו בכלל ופרט וברית מלח, כל המקיימן כאילו קיים בכלל ופרט וברית מלח... ופירש"י כשם שברית מלח אינה שובתת כך זו לא תשבות. והמאירי כ' שנתנו לכהנים בקנין חזק עד שנאמרו בתורה דרך כלל ופרט וברית מלח...

ואיתא בספרי (ספ"ג) ברית מלח היא לפני ה', כרת הכתוב ברית עם אהרן בדבר הבריא, ולא עוד אלא שמבריא את אחרים, (גי' הגר"א). [כדכ"ל רש"י בפר']. ופי' בעמק הנצי"ב שכדאי הוא קיום הברית הזה לקיים ולברך את המקיימה במלח המבריא כל הנדבק בו.

ובהעמ"ד כ' כמלח שכשנותנים ממנו בתבשיל כראוי משיחו, אבל כשמשתמשים בו שלא כראוי ה"ז מקלקל. כך ברית כהונה, שזכותה רק כאשר משתמשים בה בקדושה, ואם לאו ה"ז משחית את הנפש. ועי' רמב"ם ריש הל' ביכורים כ"ד מתנות וכו' ועל כולן נכרתה ברית לאהרן. וכ' המהר"ר קורקוס דהר"מ לא הזכיר מלח, "כי כריתת הברית הוא העיקר".

הערות

מתנות כהונה באונן

הרב יעקב ישראל הופמן

בחולין (קל"ב ב') אמר רב חסדא מתנ"כ אין נאכלות אלא עלי ואין נאכלות אלא בחרדל מ"ט אמר קרא למשחה לגדולה כדרך שהמלכים אוכלים. הרי דבכל מתנ"כ איכא דינא דלמשחה.

ויעויין ברש"י ביומא י"ד ע"א (ד"ה מי) דז' וז"ל: בעינן שמחה וגדולה דכתיב לך נתתים למשחה כדרך שהמלכים אוכלים, עכ"ל, ור"ל דמשו"ה כהן אונן אינו אוכל בקדשים דלית ליה שמחה ואי"ז למשחה, ולדבריו צ"ע, דא"כ אף בכל מתנ"כ יהא אסור לכהן אונן לאוכלם, וזו לא שמענו, [דהרי אונן אוכל בתרומה כמ"ש במשנה ביכורים פ"ב מ"ב], וצ"ע.

[א.ה. ע"י שער הציון בענין למשחה בתרו"מ]

קנין מכירי כהונה

הרב אביעזר היין

בקצות החושן סימן רעח נקט כי הנשבע לחבירו שיתן לו במתנה חפץ ומת המקבל, זוכה בנו הבכור בשני חלקים במתנה, למרות שעדיין לא הגיע ליד האב. שכן חשיב למוחזק, ועיקר ראייתו מדברי התוס' בב"ב קכג: דמכירי כהונה נחשב הכהן למוחזק מאחר שאסור לישראל המכיר לחזור בו. כיוון שכך גם בשבועה אסור לנשבע לחזור בו וממילא שנחשב הבכור למוחזק.

וצ"ע גדול מדברי הקצות עצמו בכמה מקומות שכתב שבועה לא נחשבת לקנין, וגם הנשבע לתת לחבירו מתנה לא נחשב המקבל לזוכה בה [ראה קצה"ח סי' רא, וסי' רמג, רמז]. ובאמת צריך להבין מה בכך שאינו יכול לחזור בו, הלא עדיין לא היה כאן כל קנין. ולומר שהקנין חל מאחר שיש כאן סמיכות דעת הנובעת מחוסר היכולת של הנותן לחזור גם לא נראה, דהנה שיטת הקצות הידועה בסי' רא כי בדבר שלא בא לעולם לא תועיל שבועה או כל תקנה אחרת של סמיכות דעת [להבדיל משיטת הטור], מאחר שאין לקנין על מה לחול, וא"כ מאי שנא הכא וצ"ע.

גליון זה מוקדש לעילוי נשמת

הגאון ר' מרדכי ב"ר נפתלי הכהן

שיקובצקי זצ"ל

נלב"ע ד' בתמוז תשנ"ח

נתרם

לכבוד הבה"ח נפתלי רפאל נ"י

לרגל הכנסו לעול תורה ומצוות.

להצלחתו בתורה וירא"ש.

נתרם

ע"י הרב משה זיכרמן

יישר כוחו וחילו

נושאי הגליונות הקרובים

קרה - מתנות כהונה

חוקת - פרה אדומה

בלק - ברכה וקל"ה

מטות מסעי - ישיבת א"י

ד"ת מתאימים [עד 700 מילים] אפשר להניח בצירוף שם מלא וטל', בתיבות "עומקא דפרשה" שבפתח אוצה"ס "בית יוסף" רח"ה, ובכרכפלד ליד ביהכ"ע "בני הישיבות" שד" יהוקאל.

או לשלוח בדוא"ל gal200@neto.bezeqint.net

חומר יתקבל בכל שבוע עד יום ג' בערב [ד"ת בכת"י עד יום א']

תוכנית "שמח תשמח"

ילידים עד גיל שנה

לפרטים: 050-4150605

זמן	נושא	מקום	טל'
9-1	הספק יסודי (אנגלית)	פתוח	0526109631
9-12	פתוח	ברכפלד	0573101991
9-1	שבת עיון להלכה	ברית יצחק	0573105166
10-1	ג'מ עיון	עדיף ברכפלד	0548426868
11-12:30	סנהדרין, פרק הנשרפין פתוח	קרית ספר	0573142774
9-1	מפעל הש"ס 70 ד, פתוח	פתוח	0527635935
9-1	שבת מלאכות	בית אבא	0527671832
9-1	הלכה עיון, דובר אנגלית	בית תפילה (מקום בכולל)	9744031
יום ו' 9-12	פתוח	פתוח	0527653798
9-1	הלכה תערובות	ברכפלד	0527609454
9-1	חולין	אהל יוסף מאיר	9743758
9-1	כיצד מברכין	אהל מנחם	0527644146
9-1	גמרא	פתוח	9797430
9-1	הלכות שבת טור ש"ע	ככר ברכפלד	0527145402
9-1	גמרא	יוצאי חברון	9741987
10-1	דף יומי	בית תפילה	0504110360
9-1	תערובות או ב"ח	חניכי הישיבות אוה"ח	0527633615
נחצי שעה	רמח"ל	פתוח	9744120
9-1	דף יומי	פתוח	9761948
9:30-1	עיון	נזר ישראל (לא מתחיל)	0527657872
11:45-1	דף יומי גמרא רש"י	כולל הגרמ"ם קרפ	0527606415
בוקר חלקי	גמרא	ברכפלד	0505886814
משתנה	גמרא, מעוניין להתלמד	אזור היכל יצחק	0508751008
1:45-2:30	מעוניין ללמוד עם בחור	גמיש	9797405
4-7	הלכה	עדיף חפציבה	0527687837
5-7	עדיף בבא קמא- גמיש	גמיש	0527120955
2-7 (חלקי)	תערובות	ברכפלד	9743044
4-7	לולב הגזול עיון	פתוח	0573130351
3:30-5:30	גמרא חולין	בית תפילה (מקום בכולל)	9744031
4-7	גמרא	כנסת הגדולה	0527641354
5-7	גמרא	פתוח	0527605337
5-7	מכות	פתוח	0573161942
5-7	קידושין, עניני עבדים	בית יצחק	0548452369
2-7	מליחה	פתוח	0527633753
4-7	יורה דעה סימן ק"צ	פתוח	9740812
4-7	הלכה תערובות	ברכפלד	0527609454
4-7	מסכת שבת	פינסק קרלין ברכפלד	0573136277
4-7	חולין	אהל יוסף מאיר	9743758
4-7	הלכות שבת טור ש"ע	ככר ברכפלד	0527145402
4-7	עמ' ליום, חולין	זכרון משה	9340105
נחצי שעה	רמח"ל	פתוח	9744120
4-7	דף יומי	פתוח	9761948
5-7	גמרא	פתוח	05268280198
7-9	גמ'	גבעה דרומית	9298785
9-10:30	בב"ח	קמ"ח	0722511236
כשעה	מעוניין למסור שיעור במשניות, פרק לשבוע, משניות עוקצין	פתוח	0527627912
9-11	לולב הגזול עיון	פתוח	0573130351
8:30-10:30	2 דף לשבוע	ברכפלד	9742448
9-11	מפעל הש"ס 70 ד, פתוח	פתוח	0527635935
9-11	גמ'	פתוח	0527640528
9-11 פעמיים בשבוע	מעוניין ללמוד עם בחור	פתוח	9797405
9-10:30 פעמיים בשבוע	גמרא- הלכה- הגדה	ברכפלד	0504111403
6-10	גמרא	ברכפלד	0527630461
9:30-10:30	דף יומי	קצה"ה	0573143144
9-11	ש"ע או"ח	גבעה דרומית	0573114783
6-8	דף יומי	ביה"כ מושב מתתיהו	050658847
6-9	דף יומי	ביה"כ מתתיהו	0506585847
7-11	חברותא לבנ"ת, גמרא	פתוח	0548416011
7-11	מעונינים במג"ש לדף היומי	ברכפלד	0527680332

בוקר

אחרון

ערב

עשה תרומתך קבע

הקופה שגדולי הדור סומכים וממליצים עליה

